

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת מרב מיכאלי

2192/25/פ

הצעת חוק סמכות ואחריות הורית (משמורת), התשפ"ג–2023

- מטרה
1. חוק זה נועד להבטיח את טובתו של כל ילד במימוש זכויותיו על ידי הוריו בהתאם לאמנה בדבר זכויות הילד (להלן – האמנה).
- הגדרות
2. בחוק זה –
- "בית משפט" – בית משפט לענייני משפחה כהגדרתו בחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה–1995¹ (להלן – חוק בית המשפט לענייני משפחה);
- "בן משפחה" – אחים, אחיות והורי הורים;
- "הורה" – מי שלפי סעיף 2(א)(9) לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה–1965², הוא הורה לילד וכן מי שלפי סעיפים 1(4) ו-6 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, נקבע כי הוא הורה לילד או בעל סמכות הורית כלפי ילד;
- "הורות בנפרד" – הורים החיים בנפרד, בין שנישואיהם הותרו, הופקעו או אוינו, בין שהם עדיין נשואים ובין שלא היו נשואים כלל;
- "זמני הורות פיזית", "אחריות הורית פיזית" – החובה לדאוג לילד, לכל צרכיו היום-יומיים, לרבות לספק לו מדור, ולמעט החובה לזון אותו;
- "ילד" – אדם שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנים;
- "סמכות ואחריות הורית" – החובה והזכות של הורים לדאוג ולטפל בילדיהם, להבטיח את רווחתם לרבות חינוכם ולימודיהם, ולקבל החלטות הקשורות לחייהם;

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 393.

² ס"ח התשכ"ה, עמ' 270.

"צעירה", "צעיר" – אדם שמלאו לו שמונה עשרה שנים וטרם מלאו לו עשרים ואחת שנים ;

"תכנית חלוקת זמני הורות פיזית" – תכנית המפרטת את חלוקת זמני ההורות הפיזית של ילד עם כל אחד מהוריו או במחיצתם.

פרק ב': זכויות ילד

3. טובת הילד כל פעולה או החלטה בעניינו של כל ילד, לרבות בהליך משפטי או מינהלי הנוגע לו, תוכרע על פי טובת הילד ; טובת הילד תיקבע תוך שקלול מכלול הזכויות, הרצונות, הצרכים והאינטרסים שלו כשיקול ראשון במעלה, ביחד עם הצרכים והזכויות של הוריו, ובחינת משמעותם לאורך חייהם (להלן – טובת הילד).

4. זכות ילד להורות זכותו של כל ילד שכל אחד מהוריו יהיה שותף לגידולו ולהתפתחותו הגופנית, הנפשית והחברתית וכן למימוש זכויותיו, כאמור בסעיף 3 לחוק זה.

5. מימוש זכויות ילד כל ילד זכאי שהוריו ידאגו למימוש זכויותיו, כל עוד הדבר עולה בקנה אחד עם טובת הילד, ובין היתר –

(1) הבטחת שלומו ושמירה על בריאותו ;

(2) הגנה מפני כל סוג של ניצול, הזנחה, התעללות, סחר או אלימות, לרבות מצד הורה או בני משפחה ;

(3) הבטחת התפתחותו הגופנית, הנפשית, והחברתית, לחינוכו ולפיתוח כישורנותיו ויכולותיו האישיות ברמה המיטבית וכן, חינוכו ליחס של כבוד לזכויות האדם ולחירויות היסוד שלו ;

(4) כלכלתו ברמת חיים הולמת, ביטחון סוציאלי ושמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם, בהתאם ליכולות ההורים ;

(5) קיום קשר ישיר וסדיר בינו ובין כל הורה (להלן – קשר הורי) ;

(6) קיום קשר בינו ובין בני משפחה, לרבות במקרה של הגבלה או שלילה של סמכות ההורה הקרוב לבן המשפחה או מות ההורה הקרוב לבן המשפחה (להלן – קשר משפחתי) ;

(7) ההזדמנות להביע את רגשותיו, דעותיו ורצונותיו בעניין הנוגע אליו, בהתאם לגילו ולמידת בגרותו.

חובת כיבוד אם ואב.6. (א) כל ילד חייב לכבד את הוריו ולהישמע להם בכל עניין הנתון לסמכותם ולאחריותם ההורית. אולם לילד הזכות לסרב ואף לפנות לעזרה אם הוא חש כי ההנחיה שקיבל מהוריו עלולה לפגוע בו.

(ב) כל ילד הסמוך על שולחן הוריו שיש לו הכנסות מעבודה או מכל מקור אחר, אלה ישמשו, במידה נאותה, לקיום משק הבית המשפחתי ולסיפוק צורכי עצמם; אולם נכסיו של הילד לא ישמשו למטרות אלה, אלא אם כן בית המשפט אישר שההורים אינם יכולים לקיים את משק הבית המשפחתי ולספק את צורכי הילד.

פרק ג': אופן מימוש הסמכות והאחריות ההורית

7. אחריות הורית משותפת (א) על ההורים מוטלת החובה לפעול ביחד ולחוד למימוש הסמכות והאחריות ההורית שלהם בהתאם לטובת הילד.

(ב) בכל החלטה או פעולה של הורה בעניין ילדו עליו להבטיח לילד המסוגל לחוות דעה משלו, את הזכות להביע את דעתו בחופשיות, תוך מתן משקל ראוי לדעתו בהתאם לגילו ומידת בגרותו.

(ג) סמכות ואחריות הורית לא יוגבלו או ישללו אלא מכוח חוק או בצו של בית משפט; לא ייתן בית משפט צו כאמור, אלא לאחר שניתנה אף לילד הזדמנות להשמיע את דעתו כאמור בסעיף קטן (ב).

(ד) נוכח בית המשפט כי התקיימו נסיבות שבהן מימוש קשר הורי פוגע או עלול לפגוע פגיעה של ממש בילד או שמימוש קשר משפחתי פוגע או עלול לפגוע בילד, רשאי בית המשפט, לבקשת אחד ההורים או הילד, לקבוע את הדרך הנאותה למימוש הקשר ההורי או הקשר המשפחתי, באופן שתובטח הגנה מלאה על שלומו הנפשי, הגופני והתפתחותי של הילד.

8. מימוש האחריות ההורית על ידי שני ההורים (א) בכל עניין הנתון לסמכות והאחריות ההורית חייב כל הורה לפעול בתוך זמן סביר, בשיתוף פעולה ובדרך של כבוד כדי להגיע להסכמות עם ההורה השני, לרבות במקרה של הורות בנפרד.

(ב) הסכמתו של אחד מההורים לפעולת ההורה השני יכולה להינתן מראש או למפרע, במפורש או מכללא, לעניין מסוים או באופן כללי, וחזקה על הורה שהסכים לפעולת השני כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר זאת למעט במקרים של הורות בנפרד, כמפורט בפרק ד'.

(ג) בעניין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מההורים לפעול על דעת עצמו, ובלבד שיידע את ההורה השני על כך בהקדם האפשרי.

9. חילוקי דעות בעניין מימוש האחריות ההורית (א) נתגלעו חילוקי דעות בין הורים בעניין אופן מימוש הסמכות והאחריות ההורית, יפעלו ההורים, ככל הניתן, על מנת להגיע להסכמה בדרכי שלום, לרבות באמצעות צד שלישי המקובל על שניהם, מטפל מקצועי או מגשר.

(ב) לא הגיעו הורים לידי הסכמה כאמור בסעיף קטן (א) רשאי כל אחד מהם או הילד, לבקש מבית המשפט לקבוע את אופן מימוש הסמכות והאחריות ההורית יחד ולחוד; בית המשפט יכריע בחילוקי הדעות בעצמו או בעזרת מי שמינה לכך, ובלבד שבית המשפט אישר כי הכרעתו של מי שמונה על ידו להכריע היא לטובת הילד.

פרק ד': סמכות ואחריות הורית במצב של הורות בנפרד

10. סמכות ואחריות הורית במצב של הורות בנפרד (א) בעניינים של טיפול יום-יומי או בעניינים שאין בהם כדי להשפיע באופן ממשי וארוך טווח על הילד, חזקה על הורה שהסכים לפעולת ההורה השני כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

(ב) הגיעו הורים במצב של הורות בנפרד להסכמה בעניין אופן מימוש הסמכות והאחריות ההורית, לרבות תכנית חלוקת זמני ההורות הפיזית, לבד או באמצעות צד שלישי המקובל על שניהם – מטפל מקצועי או מגשר, ייערך ההסכם לפי טופס שייקבע בתוספת הראשונה (להלן – הסכם הורות); הסכם ההורות טעון אישור של בית המשפט, והוא יאושר לאחר שנוכח כי הוא עולה בקנה אחד עם טובת הילד.

(ג) לא הגיעו הורים במקרה של הורות בנפרד להסכם הורות, או שהסכם ההורות שהגיעו אליו לא קיים, כולו או חלקו, רשאי כל אחד מהם או הילד, לבקש מבית המשפט לקבוע את אופן מימוש הסמכות והאחריות ההורית ותכנית חלוקת זמני הורות פיזית (להלן – הצעה להסדר הורות), יחד ולחוד תוך התאמות נדרשות בהסדר ההורות על פי הקריטריונים המוצעים בסעיף קטן (ד); בית המשפט ינמק כל החלטה הסותרת עיקרון זה; הורה יצרף לבקשה או לתשובתו לבקשה את הסכם ההורות המוצע על ידו.

(ד) (1) בית המשפט יבחן את הסכם ההורות או יכריע בבקשה להסדר הורות על פי טובת הילד כאמור בסעיף 3, תוך הבטחת מימוש הסמכות והאחריות ההורית ותכנית חלוקת זמני הורות פיזית, וכן רשאי בית המשפט לקבוע, לבקשת אחד ההורים או שניהם, או הילד, הוראות לעניין הפרת ההסכם כאמור בסעיף 12(ב), לרבות פיצוי מוסכם מראש בשל הפרה.

(2) לא הגיעו ההורים לידי הסכמה לעניין זמני ההורות הפיזית, יכריע בית המשפט על פי טובת הילד וייתן משקל מכריע לשיקולי שמירת היציבות בחיי הילד, לאופן ולמידה בהם טופל על ידי כל אחד מהוריו במהלך חייו.

(3) הסמכות והאחריות ההורית תהייה משותפת לשני ההורים, אם אין סיבות מיוחדות להורות אחרת.

(4) בכפוף לאמור בפסקה (2), זמני הורות פיזית של ילדים עד גיל שלוש יתקיימו ברובם אצל אמם אם אין סיבות להורות אחרת.

(5) ילדים מגיל שלוש ועד גיל 13 יהיו באחריות הורית פיזית באופן קרוב ככל שניתן למצב הדברים שהיה בעשרים וארבעה החודשים שקדמו להגשת הבקשה להסדר הורות.

(6) מלאו לילדם של ההורים 13 שנים או לא הגיע בית המשפט לידי הכרעה לפי הוראות פסקאות (2) עד (4), ייתן בית המשפט משקל למכלול העניינים המפורטים להלן:

(א) לצרכיו ההתפתחותיים המשתנים של כל ילד בהתאם למצבו הגופני והנפשי, לגילו והבטחת יציבותו;

(ב) לזכותו של הילד לקשר משמעותי, אישי, ישיר וסדיר בינו ובין כל הורה;

(ג) לכישוריו של כל אחד מההורים לממש את חובותיו ההוריות, בהתבסס, בין היתר, על הטיפול שהוענק לילד במהלך חייו טרם הפירוד;

(ד) למידת הנכונות של כל אחד מההורים לשתף פעולה כאמור בסעיף 8(א), לרבות נכונות לאפשר את מימוש הקשר ההורי והקשר המשפחתי;

(ה) לזכותו של הילד לגדול עם אחיו ואחיותיו;

(ו) למניעת חשיפת הילד להורה אלים ושמירת הביטחון האישי של הורה שהיה חשוף לאלומות מצד ההורה השני;

(ז) לרצון הילד, ככל שכישוריו המתפתחים מאפשרים לבררו, על ידי שמיעתו בבית המשפט או בדרך אחרת שמתאימה לילד כפי שיקבע בית המשפט, ומתן משקל ראוי לדבריו לפי גילו ומידת בגרותו ולאחר שניתן לו מידע הנוגע לעניין.

(ח) ככל שלא ימצא בית המשפט במכלול השיקולים האמורים בסעיף קטן

(ד) מענה להחלטה הנדרשת כדי להכריע לגבי הסדר ההורות, ייתן בית המשפט משקל מכריע לשיקולי שמירת היציבות בחיי הילד, ולאופן ולמידה בהם טופל על ידי כל אחד מהוריו במהלך חייו עד למועד הפירוד.

(ו) קביעת סמכות ואחריות הורית משותפת לפי סעיף קטן (ד) אין משמעותה בהכרח חלוקת זמן שהות שווה של הילד עם כל אחד מהוריו.

(ז) הסדר הורות הקובע הורות פיזית משותפת ייקבע רק בנסיבות המאפשרות חלוקת זמנים המשרתת את טובת הילד, בהתחשב, בין היתר, במרחק הגיאוגרפי בין בתי שני ההורים ובשיתוף הפעולה ביניהם, ובכפוף לאמור בסעיף קטן (ד).

(ח) החלטת בית המשפט בעניין הסדר הורות תהיה מנומקת ותינתן בתוך חודשיים מיום הגשת הבקשה.

11. הסדר הורות זמני .11 במקרים שבהם יש חשש לניתוקו של הילד מאחד ההורים, רשאי ההורה לבקש מבית המשפט לקבוע לאלתר הסדר הורות זמני; בית המשפט ידון בבקשה בתוך 24 שעות מהגשתה ויתבסס בקביעתו על מרב המידע המצוי בידיו ועל המפורטים בסעיף 10(ד); הסדר ההורות הזמני יהיה בתוקף עד לדיון הראשון בתיק, אז הוא ייבחן מחדש.

12. הפרת הסכם הורות .12 (א) קיום הסכם או הסדר הורות והתנהלות בהתאם לתכנית חלוקת זמני שהות הילד שנקבעה היא חובה המוטלת על כל אחד מההורים.

(ב) הפר הורה הסכם הורות או הסדר הורות, רשאי ההורה השני או הילד לבקש מבית המשפט להורות על אמצעים אלה נגד ההורה המפר:

(1) הפניה ליחידת הסיוע שליד בית המשפט, לשם גיבוש דרכים למימוש הסכם ההורות או הסדר ההורות;

(2) מינוי צד שלישי אשר ילווה את ההורים במימוש הסכם ההורות או הסדר ההורות; ההורה המפר יישא בהוצאות הכרוכות בכך;

(3) חיוב הורה שהפר באופן חוזר ונשנה את הסכם ההורות או הסדר ההורות, לתת התחייבות להשתתפות בהדרכה וטיפול מקצועי מגורם שייקבע על ידי בית המשפט, ולשאת בהוצאות הכרוכות בכך;

(4) חיוב ההורה המפר בתשלום פיצויים לילד או להורה האחר, לרבות פיצויים בשל נזק שנגרם למי מהם;

(5) שינוי ההסדרים שנקבעו בהסכם ההורות או בהסדר ההורות.

(ג) הפר הורה את תכנית חלוקת זמני הילד שלוש פעמים לפחות בתוך תקופה של 45 ימים, יטיל עליו בית המשפט את הקנס האמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977³, אלא אם כן שוכנע שאין להטיל עליו קנס כאמור מנימוקים מיוחדים שיירשמו.

(ד) אין באמור לעיל כדי לגרוע מסמכותו של בית המשפט לתת צו אכיפה לפי פקודת בזיון בית המשפט.

13. הגבלת הסמכות והאחריות ההורית או שלילתן
בית המשפט רשאי להגביל או לשלול את הסמכות ההורית של הורה, או את האחריות ההורית הפיזית, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לבקשת ההורה השני או הילד, אם הוכח לבית המשפט כי ההורה אינו ממלא את אחריותו ההורית לטובת ילדו או שהוא פועל במתכוון נגד טובת ילדו.

14. אחריות לנזק במילוי הסמכות והאחריות ההורית
הורים של ילד לא יישאו באחריות לנזק שנגרם לילדם תוך מילוי סמכותם ואחריותם ההורית, אלא אם כן פעלו שלא בתום לב או פעלו במתכוון, ברשלנות, או הזנחה בניגוד לטובת הילד; הורים לא יישאו באחריות לנזק שנגרם לרכושו של הילד אם פעלו בתום לב ובמתכוון לטובת הילד.

15. העתקת מקום מגורים
(א) הורה המבקש להעתיק את מקום מגוריו הרגיל למדינת חוץ יחד עם ילדו או בלעדיו (בסעיף זה – ההורה המבקש), יודיע על רצונו כאמור להורה השני (בסעיף זה – ההורה השני) מיד כשהתגבשה החלטתו ולפחות 90 ימים לפני המועד שנקבע ליציאתו מישראל, ויציע להורה השני להגיע להסכמה על הסכם הורות כאמור בסעיף 10, שיבטיח את מימוש אחריותם ההורית, יחד ולחוד, לאחר המעבר למדינת החוץ.

(ב) ההורה השני יודיע להורה המבקש, בתוך 21 ימים מיום קבלת ההצעה כאמור בסעיף קטן (ב), את עמדתו בעניין.

(ג) לא הגיעו ההורים לידי הסכם הורות כאמור בסעיף קטן (א) רשאי ההורה המבקש לפנות לבית המשפט בבקשה לקבוע הסדר הורות שיבטיח את מימוש אחריותם ההורית, יחד ולחוד, לאחר המעבר למדינת החוץ (בסעיף זה – בקשה); בבקשה יפרט ההורה המבקש את העניינים האלה:

(1) הטעמים להעתקת מקום המגורים למדינת חוץ;

(2) תכנית לקליטת הילד במדינת החוץ, שתבטיח את טובת הילד;

³ ס"ח התשל"ז עמ' 226.

(3) הצעה להסכם הורות שיבטיח את מימוש אחריותם ההורית, יחד ולחוד, לאחר המעבר למדינת החוץ, לרבות העלויות הכרוכות בכך.

(ד) ההורה השני יפרט בתשובתו את הטעמים להתנגדות לבקשה ויצרף לה הצעה מטעמו להסכם הורות שיבטיח את מימוש אחריותם ההורית, יחד ולחוד, לאחר מעבר ההורה המבקש למדינת החוץ, לרבות העלויות הכרוכות בכך.

(ה) בקביעת הסדר הורות לפי סעיף זה, ישקול בית המשפט, בין היתר, את העניינים האלה:

(1) מכלול השיקולים שבסעיף 10(ד);

(2) תכנית לקליטת הילד במדינת החוץ;

(3) יכולתו של כל אחד מההורים לעמוד בתכנית הקליטה ולקיים את הסכם ההורות שהוצע על ידו;

(4) רצון הילד, על ידי מתן הזדמנות לילד להביע את רגשותיהם, דעותיהם ורצונם לגבי ההסדר, כאמור בסעיף 10(ד)6.

(ו) החלטה סופית של בית המשפט בבקשת ההורה המבקש תינתן בתוך שלושה חודשים מיום הגשת הבקשה.

(ז) הוראות סעיף זה לא יחולו במקרה שבו נדרש הורה על פי דין לצאת מישראל.

(ח) הוראות סעיף זה יחולו, בשינויים המחויבים, במקרה שבו מבקש הורה להעתיק את מקום מגוריו עם ילדו או בלעדיו בתחומי ישראל, למרחק של 30 קילומטרים ומעלה מההורה השני או אם קיים חשש לפגיעה של ממש בקשר של הילד עם ההורה השני בשל העתקת מקום המגורים.

16. חילוקי דעות בין ההורים ובין משפחה
(א) התגלעו חילוקי דעות בין הורים ובין בן משפחה בעניין אופן מימוש הקשר בין הילד לבין בן המשפחה, יפעל בן המשפחה, ככל הניתן, להגיע להסכמה עם ההורים בדרכי שלום, לרבות באמצעות צד שלישי ובכלל זה מטפל מקצועי או מגשר.

(ב) הוראות סעיף זה יחולו גם על חילוקי דעות שהתגלעו בין הורה ובין בן משפחה של הורה שמת או שאחריותו ההורית הוגבלה או נשללה.

(ג) לא הגיע בן המשפחה לידי הסכמה עם ההורים כאמור בסעיף קטן (א), רשאים בן המשפחה או הילד, לבקש מבית המשפט לקבוע את אופן מימוש הקשר בין בן המשפחה ובין הילד, בדרך של בקשה ליישוב סכסוך.

פרק ה': הוראות כלליות

תיקון חוק בית המשפט לענייני משפחה
17. בחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995⁴ –
משפחה

(1) בסעיף 1, בהגדרה "ענייני משפחה", בפסקה (6), במקום פסקת משנה (ג) יבוא:

"(ג) חוק סמכות ואחריות הורית, התשפ"א-2021, וחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962⁵, לרבות אופן מימוש הסמכות והאחריות ההורית, עריכת הסכם הורות או הסדר הורות, הפרתו, הגבלת האחריות ההורית או שלילתה, מינוי אפוטרופוס נוסף לילד או קביעת בעל אחריות הורית והעתקת מקום המגורים אל מחוץ למדינת ישראל או בתוכה.";

תיקון חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות
18. בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962⁶ –
המשפטית
והאפוטרופסות

- (1) בכל מקום, במקום "הפרק השני" יבוא "חוק סמכות ואחריות הורית, התשפ"א-2021; בחוק זה – "אחריות הורית";
- (2) הכותרת "פרק שני: הורים וילדיהם הקטינים" – תימחק;
- (3) סעיפים 14 עד 17, 18(א), 19, 22 עד 25 – בטלים;
- (4) אחרי סעיף 25 יבוא:

"פרק שני 1: אפוטרופסות על פי מינוי";

- (5) בסעיף 26, במקום "חובותיו לפי פרק זה" יבוא "אחר אחריותו ההורית";
- (6) סעיף 27 – בטל;
- (7) במקום סעיף 28 יבוא:

⁴ ס"ח התשנ"ה, עמ' 393.
⁵ ס"ח התשכ"ב, עמ' 120.
⁶ ס"ח התשכ"ב, עמ' 120.

"אפוטרופוס נוסף 28. מת אחד ההורים, תהא האחריות ההורית על על הורה הקטין להורה השני; ואולם רשאי בית המשפט, נוסף על אותו הורה, למנות לקטין אפוטרופוס באופן כללי או לעניינים שיקבע או לקבוע בעל אחריות הורית נוסף כלפי הילד; הוא הדין אם הוגבלה או נשללה האחריות ההורית של הורה לפי סעיף 13 לחוק סמכות ואחריות הורית, וכן אם אחד ההורים אינו ידוע, או שלא היה נשוי להורה השני ולא הכיר בקטין כבילדו.";

- (8) סעיף 28א – בטל;
- (9) בסעיף 29, במקום "אפוטרופסותו" יבוא "סמכותו ואחריותו ההורית";
- (10) בסעיף 29, במקום "אפוטרופסותו" יבוא "סמכותו ואחריותו ההורית";
- (11) סעיף 32 – בטל;
- (12) הכותרת "פרק שלישי: אפוטרופסות על פי מינוי" – תימחק;
- (13) בסעיף 33, במקום פסקה (1) יבוא:
- "(1) לקטין ששני הוריו מתו או שאחריותם ההורית הוגבלה או נשללה מהם לפי סעיף 13 לחוק סמכות ואחריות הורית.";
- (14) במקום סעיף 38 יבוא:
- "תפקידי אפוטרופוס שמונה לקטין יישא באחריות הורית האפוטרופוס לקטין כלפי הקטין לפי חוק סמכות ואחריות הורית, בעניינים שנקבעו על ידי בית המשפט, והכל אם לא הגביל בית המשפט את אחריותו.";
- (15) בסעיף 64, במקום "בנוגע לאפוטרופסות הורה" יבוא "בנוגע לסמכותו ואחריותו ההורית של הורה";
- (16) בסעיף 68, אחרי "בדרך אחרת" יבוא "לרבות הגבלת הסמכות ההורית או שלילתה";
- (17) בסעיף 76(2), במקום "הפרק השני עד השלישי" יבוא "חוק סמכות ואחריות הורית, התשפ"א–2021 והפרק השלישי";
- (18) בסעיף 77(2), אחרי "לפי חוק זה" יבוא "או לפי חוק סמכות ואחריות הורית, התשפ"א–2021";

(19) בסעיף 80, בהגדרה "נציג", במקום "הפרק השני והשלישי" יבוא "חוק סמכות ואחריות הורית, התשפ"א-2021 והפרק השלישי", ולפני ההגדרה "מקום מושב" יבוא:

"חוק סמכות ואחריות הורית" – חוק סמכות ואחריות הורית, התשפ"א-2021;".

- ביצוע ותקנות 19. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
- תחילה 20. תחילתו של חוק זה 30 ימים מיום פרסומו.
- תיקון התוספת בצו 21. שר המשפטים, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לתקן את התוספת.

תוספת ראשונה

(סעיף 10(ב))

הסכם/הסדר הורות קבוע או זמני

ההורים:

שם הורה א': _____ ת.ז. _____
מען: _____
מספר טלפון: _____
דוא"ל: _____ (להלן: "הורה א'")

שם הורה ב': _____ ת.ז. _____
מען: _____
מספר טלפון: _____
דוא"ל: _____ (להלן: "הורה ב'")

הילדים:

שם הילד/ה _____ מס' ת.ז. _____ תאריך לידה _____ מין _____

(יכל ילד/ה לחוד וכן כל הילדים יחדיו יקראו להלן – "הילדים")

בקשה למתן תוקף של פסק דין/ החלטה להסכם הורות/ לקביעת הסדר הורות
(בחר את האפשרות המתאימה)

- מוגש בזאת לבית המשפט/בית הדין הסכם הורות שנערך על ידי שני ההורים.
- למתן תוקף של החלטה להסכם הורות זמני לתקופה של _____.

- למתן תוקף של פסק דין להסכם הורות קבוע.
- מוגשת בזאת לבית המשפט/ בית הדין הצעה להסדר הורות שנערך על ידי הורה א'/'ב' _____ [שם ההורה]
- ההצעה הינה לצורך:
- דיון בהסדר הורות זמני לתקופה של _____.
- דיון בהסדר הורות קבוע.

הודעה חשובה:

סעיפי הסכם זה הינם בעלי השלכות משפטיות משמעותיות. לפני מילוי ההסכם מומלץ לעיין בחוברת החסבר למילוי הסכם זה אשר ניתן לקבל במזכירות בית המשפט לענייני משפחה ובתי הדין הדתי, והזמינה לעיון באתר האינטרנט _____ . כמו כן מומלץ להיוועץ בעורך דין להבנת ההשלכות המשפטיות של סעיפי הסכם זה.

1. מבוא

- ההורים מצהירים כי הסכם זה נערך מתוך הכרה ומחויבות לכך שטובת כל אחד מילדיהם היא שיקול ראשון במעלה וכי יפעלו לצורך קידום:
- א. מעורבות של שני ההורים בגידול ילדיהם, בדגש על כיבוד, הערכה וקשר רציף ומיטיב עם ההורה השני.
 - ב. קשר משמעותי, אישי, ישיר וסדיר של ילדיהם עם שני הוריהם.
 - ג. שיתוף פעולה בין ההורים לטובת ילדיהם.
 - ד. יישוב מחלוקותיהם בדרכי שלום.
 - ה. מניעה, כמיטב יכולתם, לחשיפת ילדיהם למחלוקות בין ההורים.
 - ו. התחייבות למניעת הסתה של הילדים כנגד ההורה השני ובני משפחתו.

2. כללי

- ההורים מתחייבים לדאוג במסירות לטיפול, לחינוך ולבריאות ילדיהם.
- ההורים מתחייבים לחנך את הילדים לכיבוד, להערכה וקשר רציף ומיטיב לכל אחד מהם ולבני משפחותיהם.
- כל אחד מההורים, בזמני שהותו עם הילדים, יאפשר חיזוק והעמקת הקשר של הילדים עם בני המשפחה המורחבת.
- שם המשפחה של הילדים לא ישונה, אלא בהסכמת שני ההורים בכתב.
- כל אחד מן ההורים מסכים שההורה השני יקבל מידע מכל גוף שהילדים קשורים אליו.
- ההורים מתחייבים לעדכן איש את רעהו באופן שוטף לגבי אירועים או דברים הנוגעים לילדים.
- ההורים מתחייבים לכבד את זמני המשמורת של ההורה השני. ואין להפריע ללא אישור או לחבל בה.

□. המשמורת הפיזית תהא בידי (הורה א' / הורה ב' / שני ההורים) וביתו העיקרי בכתובת _____.

3. בריאות

א. כל הורה יעניק לילדים בזמן שהייתם אצלו טיפול בריאותי שוטף, לרבות ביקור שגרתי או דחוף אצל רופא, מעקב רפואי, מתן תרופה וכדומה.

ב. כל אחד מן ההורים מסכים שההורה השני יקבל מידע מכל אדם או גוף שטיפל בבריאותם הגופנית או הנפשית של ילדיהם.

ג. ביטוח בריאות עבור הילדים:

□ הילדים יהיו מבוטחים בביטוחי הבריאות באמצעות:

קופת חולים _____ חברת ביטוח _____ אחר _____

□ ביטוחי הבריאות ישולמו על ידי: _____ [מלא את שם החברה].

בקופת החולים _____ בחברת הביטוח _____ אחר _____

□ _____ [שם החברה] ידאג להוצאת כרטיס מגנטי שני מקופת החולים בה מבוטח הילד.

ד. קבלת החלטות בענייני בריאות:

1. קבלת החלטה, מתן הסכמה או אישור לטיפול רפואי בילדים תהיה נתונה (בחרו באפשרות המתאימה):

□ לשני ההורים. ההורים יפעלו יחדיו בהסכמה הדדית ובהעדר הסכמה לפי אחת מהאפשרויות הבאות:

□ על פי המלצת הגורם המקצועי המטפל.

□ על פי החלטת _____.

□ ההחלטה תתקבל על ידי _____ [שם החברה].

□ אחר _____.

2. קבלת החלטה, מתן הסכמה או אישור לתת לילדים טיפול פרא רפואי תהא נתונה (בחרו באפשרות המתאימה):

□ לשני ההורים. ההורים יפעלו יחדיו בהסכמה הדדית ובהעדר הסכמה לפי אחת מהאפשרויות הבאות:

□ על פי המלצת גורם מקצועי _____.

□ על פי החלטת _____.

□ ההחלטה תתקבל על ידי _____ [שם החברה].

□ אחר _____.

3. קבלת החלטה מתן הסכמה או אישור לתת לילדים טיפול פסיכולוגי או פסיכיאטרי תהא נתונה (בחרו באפשרות המתאימה):

- לשני ההורים. ההורים יפעלו יחדיו בהסכמה הדדית ובהעדר הסכמה לפי אחת מהאפשרויות הבאות:
- על פי המלצת גורם מטפל מקצועי/ רופא משפחה/ פסיכולוג/ פסיכיאטר/ יועץ חינוכי/ גורם אחר העובד עם הילד.
- על פי החלטת _____.
- ההחלטה תתקבל על ידי _____ [שם ההורה].
- אחר _____.

ה. במקרה חרום:

כאשר קיימת סכנה מיידית לשלומם של הילדים ו/או לבריאותם, לכל הורה הזכות והחובה להסכים ולאשר טיפול רפואי, טיפול שיניים או ניתוח וזאת, לאחר שנקט באמצעים סבירים, בנסיבות העניין, להשגת הסכמתו של ההורה השני. לא הצליח ההורה ליידע את משנהו בטרם הפעולה הרפואית הדחופה, חלה עליו החובה ליידע את ההורה האחר על כך בהקדם האפשרי.

ו. עלויות:

ההורים מצהירים כי ידוע להם כי הסעיפים המופיעים בפרק הבריאות בהסכם ההורות עשויים להיות כרוכים בעלויות מיוחדות. נושא העלויות וחלוקתם בין ההורים יוסדר בהתאם לאמור בהסדר המזונות לילדים או בהעדר הסכמה לפי החלטתו של בית המשפט.

4. חינוך

א. קבלת מידע והתייעצות:

1. כל אחד מן ההורים מסכים שההורה השני יקבל מידע מכל אדם או גוף הקשור בחינוכם של הילדים, לרבות מידע על אסיפות הורים, התקדמותם של הילדים בלימודים, רווחתם ואירועים במסגרת החינוכית בה הם נמצאים. כל הורה רשאי להתייעץ עם כל גורם מקצועי במסגרת החינוכית בה נמצאים הילדים.
2. מוסכם כי שמותיהם ופרטיהם של שני ההורים יופיעו ברשומות של המסגרות החינוכיות של ילדיהם לשם קבלת מידע, יידוע במקרה חירום ורישום ברשימת הקשר הכיתתית של הילדים.
3. כל אחד מן ההורים מסכים שלשני ההורים הזכות והחובה לחתום על תעודות הילדים.

ב. קביעת מסגרות הלימוד:

- הילדים ימשיכו ללמוד במסגרת החינוך הנוכחית או במסגרת חינוכית אחרת המשתייכת לאותו זרם חינוכי.
 - ההורים יסכימו על המסגרת החינוכית של ילדיהם.
- בהעדר הסכמה:

- יעדיפו את לרצון הילדים, ככל שכישוריהם המתפתחים מאפשרים לבררו ותוך ומתן משקל ראוי לדבריהם לפי גילם ומידת בגרותם ולאחר שניתן להם מידע הנוגע לעניין.
- ההורים יעדיפו כי הילדים ילמדו בקרבת מקום למגורי ההורה שעמו הוא שוהה במשך זמן

רב יותר מאשר עם ההורה השני.

אחר _____

ג. השתתפות בפעילויות של המסגרת החינוכית:

לשני ההורים הזכות לקחת חלק בכל הפעילויות במסגרת החינוכית של ילדיהם לרבות, אירועים בית ספריים, אסיפות הורים, מסיבות, טקסים, אירועים מיוחדים, טיולים וכד' (בפעילויות שאינן מאפשרות השתתפות של יותר מהורה אחד, יעשה התיאום בין ההורים).

ד. חוגים, תנועות נוער ופעילויות משלימות (להלן- "פעילויות"):

כל הורה יהיה אחראי להשתתפות ילדיו בפעילויות בעת שהותם עמו:

א. כל ילד ישתתף לכל היותר ב- _____ חוגים באותה העת.

ב. בחירת הפעילויות תעשה בהסכמה בין ההורים לאחר היוועצות עם הילד.

ג. בחירת הפעילויות תעשה על ידי הורה _____ (ציין שם ההורה) לאחר היוועצות עם הילד.

אחר _____

ה. שיעורים פרטיים לתגבור הלימודים:

החלטה בדבר השתתפות הילד בשיעורים פרטיים לתגבור הלימודים תתקבל: (ניתן למלא יותר ממשבצת אחת)

א. על פי בקשת הילד.

ב. בהסכמה בין ההורים ולאחר היוועצות עם הילד.

ג. בהעדר הסכמת ההורים יכריע בעניין קיום שיעורי התגבור המורה המלמד את הילד את המקצוע בו נדרש תגבור.

ד. ע"י הורה _____ (ציין שם ההורה) ולאחר היוועצות עם הילד.

אחר _____

ו. עלויות:

ההורים מצהירים כי ידוע להם כי הסעיפים המופיעים בפרק חוגים, פעילויות, תנועות נוער ומסגרות משלימות ובפרק שיעורים פרטיים לתגבור הלימודים בהסכם ההורות עשויים להיות כרוכים בעלויות מיוחדות. נושא העלויות וחלוקתם בין ההורים יוסדר בהסדר המזונות לילדים או בהעדר הסכמה לפי החלטתו של בית משפט.

5. תכנית הורית

בבוא ההורים לקבוע את אופן מגוריו של הילד ואת חלוקת הזמן שבו ישהה הילד עם כל אחד מהם, יראו את טובת הילד כשיקול ראשון במעלה הגובר על שיקולים אישיים שלהם. ההורים ישקלו את רצונותיו של הילד, את חשיבות היציבות והקביעות בחייו של הילד והקושי במעברים דחופים בבואם לקבוע את אופן מגוריו של הילד ואת אופן חלוקת הזמן בו שוהה הילד עמם. שהותו של הילד לפרקי זמן ממושכים יותר אצל אחד ההורים לפי התכנית ההורית, לא תגרע מהאחריות ההורית של שני ההורים, לא תפגע באופן קבלת החלטות החשובות בחיי הילד וכן תאפשר את מועדי השהות של

הילד עם ההורה השני - הכל בהתאם להסכמות המפורטות בהסכם זה.
מפורטת בזאת תכנית הורית בדבר חלוקת השהות של הילדים עם הוריהם, באופן שבו בכל עת יהיה הורה שאחראי לילדים.

במחזוריות של שבועיים, ישהה או ישהו _____ [שם הילד או שמות הילדים] אצל ההורים בהתאם לפירוט המופיע להלן:

(1) בימי השבוע:

שבוע 1

ביום א' :

- כל היום ישהו אצל הורה _____ לרבות לינה.
- הילד/ים ישהה/ו משעה _____ (מקום איסוף: _____) עד לשעה _____ (מקום השבה _____) אצל הורה _____ ובשאר השעות אצל הורה _____.
- בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.
- הילד/ים ישהה/ו אצל הורה _____ מסיום הלימודים באותו יום, לרבות לינה ועד לתחילת הלימודים ביום שאחריו. בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.
- אחר _____.

ביום ב' :

- כל היום ישהו אצל הורה _____ לרבות לינה.
- הילד/ים ישהה/ו משעה _____ (מקום איסוף: _____) עד לשעה _____ (מקום השבה _____) אצל הורה _____ ובשאר השעות אצל הורה _____.
- בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.
- הילד/ים ישהה/ו אצל הורה _____ מסיום הלימודים באותו יום, לרבות לינה ועד לתחילת הלימודים ביום שאחריו. בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.
- אחר _____.

ביום ג' :

- כל היום ישהו אצל הורה _____ לרבות לינה.
- הילד/ים ישהה/ו משעה _____ (מקום איסוף: _____) עד לשעה _____ (מקום השבה _____) אצל הורה _____ ובשאר השעות אצל הורה _____.
- בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.
- הילד/ים ישהה/ו אצל הורה _____ מסיום הלימודים באותו יום, לרבות לינה ועד לתחילת הלימודים ביום שאחריו. בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.
- אחר _____.

ביום ד' :

- כל היום ישהו אצל הורה _____ לרבות לינה.
- הילד/ים ישהה/ו משעה _____ (מקום איסוף: _____) עד לשעה _____

(מקום השבה _____) אצל הורה _____ ובשאר השעות אצל הורה _____.

בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

הילד/ים ישהה/ו אצל הורה _____ מסיום הלימודים באותו יום, לרבות לינה ועד לתחילת

הלימודים ביום שאחריו. בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

אחר _____.

ביום ה' :

כל היום ישהו אצל הורה _____ לרבות לינה.

הילד/ים ישהה/ו משעה _____ (מקום איסוף: _____) עד לשעה _____

(מקום השבה _____) אצל הורה _____ ובשאר השעות אצל הורה _____.

בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

הילד/ים ישהה/ו אצל הורה _____ מסיום הלימודים באותו יום, לרבות לינה ועד לתחילת

הלימודים ביום שאחריו. בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

אחר _____.

שבוע 2

ביום א' :

כל היום ישהו אצל הורה _____ לרבות לינה.

הילד/ים ישהה/ו משעה _____ (מקום איסוף: _____) עד לשעה _____

(מקום השבה _____) אצל הורה _____ ובשאר השעות אצל הורה _____.

בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

הילד/ים ישהה/ו אצל הורה _____ מסיום הלימודים באותו יום, לרבות לינה ועד לתחילת

הלימודים ביום שאחריו. בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

אחר _____.

ביום ב' :

כל היום ישהו אצל הורה _____ לרבות לינה.

הילד/ים ישהה/ו משעה _____ (מקום איסוף: _____) עד לשעה _____

(מקום השבה _____) אצל הורה _____ ובשאר השעות אצל הורה _____.

בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

הילד/ים ישהה/ו אצל הורה _____ מסיום הלימודים באותו יום, לרבות לינה ועד לתחילת

הלימודים ביום שאחריו. בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

אחר _____.

ביום ג' :

כל היום ישהו אצל הורה _____ לרבות לינה.

הילד/ים ישהה/ו משעה _____ (מקום איסוף: _____) עד לשעה _____

(מקום השבה _____) אצל הורה _____ ובשאר השעות אצל הורה _____.

בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

הילד/ים ישהה/ו אצל הורה _____ מסיום הלימודים באותו יום, לרבות לינה ועד לתחילת

הלימודים ביום שאחריו. בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

אחר _____.

ביום ד' :

כל היום ישהו אצל הורה _____ לרבות לינה.

הילד/ים ישהה/ו משעה _____ (מקום איסוף: _____) עד לשעה _____

(מקום השבה _____) אצל הורה _____ ובשאר השעות אצל הורה _____.

בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

הילד/ים ישהה/ו אצל הורה _____ מסיום הלימודים באותו יום, לרבות לינה ועד לתחילת

הלימודים ביום שאחריו. בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

אחר _____.

ביום ה' :

כל היום ישהו אצל הורה _____ לרבות לינה.

הילד/ים ישהה/ו משעה _____ (מקום איסוף: _____) עד לשעה _____

(מקום השבה _____) אצל הורה _____ ובשאר השעות אצל הורה _____.

בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

הילד/ים ישהה/ו אצל הורה _____ מסיום הלימודים באותו יום, לרבות לינה ועד לתחילת

הלימודים ביום שאחריו. בשעות הלימודים הילד/ים יהיה/ו באחריות הורה _____.

אחר _____.

(2) בסופי שבוע :

בסוף השבוע הראשון ישהו הילדים אצל ההורה _____.

מיום שישי בשעה _____ (מקום איסוף _____) עד ליום שבת בשעה _____ (מקום

השבה _____).

מיום שישי בשעה _____ (מקום איסוף _____) עד לתחילת הלימודים ביום ראשון.

מיום _____ בשעה _____ (מקום איסוף _____) עד ליום _____ בשעה _____

(מקום השבה _____).

אחר _____.

בסוף השבוע השני ישהו הילדים אצל ההורה _____ :

מיום שישי בשעה _____ (מקום איסוף _____) עד ליום שבת בשעה _____ (מקום

השבה _____).

מיום שישי בשעה _____ (מקום איסוף _____) עד לתחילת הלימודים ביום ראשון.

מיום _____ בשעה _____ (מקום איסוף _____) עד ליום _____ בשעה _____
(מקום השבה _____).
 אחר _____.

(3) חגים וחופשות:

התכנית ההורית בחגים ובחופשות תהיה על פי המפורט בנספח ב' המהווה חלק בלתי נפרד מתכנית זו. לצורך טבלה זו "חג" מוגדר מערבו של החג בשעה _____ ועד _____ בשעה _____.

התכנית לחלוקה של זמני ההורות בחגים ובחופשות תבוא בימים אלה במקום התכנית ההורית הרגילה המפורטת לעיל בסעיפים (1) ו-(2). אם ייווצר רצף ארוך של ימים שבהם ישהו הילדים אצל הורה אחד, ההורים מסכימים לתאם ביניהם הסדר חילופי.

עם סיום החג / החופשה ימשיך לחול הסדר ההורות המפורט לעיל בסעיפים (1) ו-(2).

(4) חופשת הקיץ:

במהלך חופשת הקיץ הסדרי ההורות יהיו כדלקמן (סמן את המשבצת/ המשבצות המתאימה/ות):

בהתאם לתכנית ההורית הרגילה כמפורט לעיל בסעיפים (1) ו-(2).

למעט השינויים הבאים:

הורה א' ישהה עם הילדים _____.

הורה ב' ישהה עם הילדים _____.

בתקופת שהות הילדים אצל כל אחד מההורים, יתקיימו הסדרי הקשר עם ההורה השני כדלקמן:

במהלך שהות הילדים בקייטנה או במסגרת חינוכית אחרת, יחול ההסדר הבא: _____

עם סיום הקייטנה או המסגרת החינוכית יחול ההסדר הבא: _____

ההורים מסכימים לתאם את זמני שהות הילדים אצל כל אחד מהם במהלך חופשת הקיץ, עד ליום 10 ביוני של אותה שנה.

(5) חופשות:

ההורים מסכימים כי לכל אחד מההורים הזכות לקחת את הילדים לחופשה עמו בארץ

ובלבד שהוא יודיע להורה השני על כך לפחות _____ ימים לפני החופשה. היה והחופשה תהא מעבר ל_____ ימים, תידרש הסכמתו של ההורה השני מראש.

□ הורה שבחר לקחת חופשה לבדו וללא הילדים, ישהו הילדים אצל ההורה השני. אולם אם מכל סיבה שהיא לא יוכל ההורה השני לשהות עם הילדים במשך החופשה בימים שבהם ההורה שבחופשה אמור היה לשהות עם הילדים, ההורה שבחופשה מסכים שהוא אחראי לדאוג לסידור חלופי סביר ולמימונו.

□ הורה שבחר לקחת חופשה לבדו וללא הילדים ידאג ויממן טיפול הולם בילדים לגבי מועדים בהם היה עליו לשהות עימם.

(6) מחלה או חופשה בלתי צפויה :

החובה לדאוג, לטפל ולהשגיח על הילדים במקרים שהילד אינו יכול להיות במסגרת החינוכית עקב מחלה פתאומית, שביתה או חופשה בלתי צפויה תהא על :

□ ההורה אצלו לן הילד בלילה שלפני המחלה, השביתה או החופשה. הורה זה יהיה אחראי לילד עד לשעה, אשר על פי התכנית ההורית, האחריות לילד עוברת להורה השני. היה והורה זה אינו יכול לשהות עם הילד בעצמו, הוא יהא אחראי למצוא סידור חלופי סביר ולממנו.

□ ההורה אצלו הילד אמור לשהות בשעות אחה"צ ביום המחלה, השביתה או החופשה. הורה זה יהיה אחראי לילד גם בשעות הבוקר. היה והורה זה אינו יכול לשהות עם הילד בעצמו, הוא יהא אחראי למצוא סידור חלופי סביר ולממנו.

□ אחר _____

(7) הסעה :

א. ההורים מתחייבים לדאוג להסעת הילדים על פי לוח הזמנים שנקבע בתכנית ההורית וכן להסעתם לצורך קיום פעילויותיהם השונות (מוסד חינוכי, פעילות חברתית, חוגים, בית ההורה האחר וכד').

ב. הסעת הילדים על פי התכנית ההורית תעשה כמפורט להלן :

6. עמידה בתנאי התכנית ההורית

א. ההורים מסכימים כי התכנית ההורית דלעיל מחייבת אותם, והם יקיימו אותה במלואה על מנת להבטיח את אורח חייהם התקין, רווחתם ושלומם של הילדים.

ב. ההורים מסכימים כי הם יעשו כל מאמץ לשהות בעצמם עם הילדים במרבית שעות השהייה אשר באחריותם על פי התכנית ההורית.

□ אחר : _____

- ג. כל הורה יתאם עם ההורה האחר כל שינוי, ביטול והחלפה של מועדי השהות המוסכמים, מבעוד מועד, על מנת לאפשר התארגנות מראש. היה ומסיבה כלשהי לא יוכל אחד ההורים לשהות עם הילדים כמפורט בתכנית ההורית יודיע על כך להורה השני לכל הפחות 24 שעות לפני המועד. היה והורה לא הודיע למשנהו 24 שעות לפני המועד על שינוי ו/או היה וההורה השני אינו יכול להתפנות ולשהות עם הילדים, ידאג הצד המשנה לסידור חלופי סביר על חשבוננו ובמימונו.
- ד. הורה שיפר את התכנית ההורית דלעיל מכל סיבה שהיא יפצה את ההורה השני, היה והילד/ים שהו אצלו בשל ההפרה. כמו כן אותו הורה ישפה את ההורה השני על כל הוצאה כספית, שהוא נזקק להוציא בשל ההפרה.

7. מקום מגורים

- א. ההורים מסכימים כי מקום מגוריהם של הילדים יהיה בישראל והמען של הילד שירשם במרשם האוכלוסין יהיה _____, אלא אם כן יסכימו שני ההורים בכתב אחרת.
- ב. ההורים מסכימים כי כל הורה יעשה כמיטב יכולתו לא להעתיק את מקום מגוריו, בישראל או מחוצה לה, במהלך שנת הלימודים.
- ג. אם נדרש הורה לשנות את מקום מגוריו באופן המקשה או אינו מאפשר את קיום התכנית ההורית, הוא יודיע על כך בכתב להורה השני לא פחות מחודשיים ימים מראש. ההורים מסכימים לשתף פעולה על מנת לערוך שינויים בתכנית ההורית, כנדרש משינוי הנסיבות.

□ אחר: _____

8. העתקת מקום מגורים אל מחוץ לישראל

- א. אם נדרש הורה לשנות את מקום מגוריו אל מחוץ לישראל, הוא יודיע על כך בכתב להורה השני לא פחות מחודשיים ימים מראש.
- ב. ההורים מסכימים לשתף פעולה על מנת לערוך שינויים בתכנית ההורית, כנדרש משינוי הנסיבות שתבטיח קשר עם שני הוריו.
- ג. ההורים מסכימים כי מקום מגוריהם של הילדים יהיה במדינת _____ והמען של הילד יהיה ידוע להורה השני.
- ד. ההורים מסכימים כי כל הורה יעשה כמיטב יכולתו לא להעתיק את מגוריו אל מחוץ לישראל, במהלך שנת הלימודים.

□ אחר: _____

9. נסיעות לחו"ל

- ההורים מסכימים כי כל אחד מהם רשאי לקיים נסיעות לחופשה עם הילדים לחו"ל כמפורט להלן: (לתשומת לבכם בסעיף זה ניתן למלא יותר ממשבצת אחת).
- לתקופה שלא תעלה על ____ ימים, פעם בשנה, ללא צורך בהסכמת ההורה השני ובלבד שההורה הנוסע ימסור הודעה בכתב להורה השני לפחות ____ ימים מראש, בצירוף תכנית הטיול, מועדי

נסיעה וחזרה והסדרי הקשר עם ההורה השני. נסיעה שמשכה מעל התקופה האמורה תעשה בתיאום ובהסכמה מפורשת בכתב של ההורה השני.

מועד הנסיעה יתואם בין ההורים.

בתיאום ובהסכמה מפורשת בכתב של ההורה השני תוך ציון מפורש של מועדי הנסיעה והחזרה.

אחר _____.

ההורים מסכימים כי אי החזרתם של הילדים מחופשה בחו"ל במועד המוסכם כאמור לעיל, למעט במקרים בהם העיכוב נבע ממחלה, שביתה או אילוף אחר שאינו בשליטת ההורה, תחשב להרחקה בלתי חוקית של הילדים כמשמעותה בסעיף 3 לתוספת לחוק אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), התשנ"א-1991, ותזכה את ההורה השני בסעדים הנקובים בחוק.

למרות האמור לעיל, ההורים מסכימים כי לא יצאו לחו"ל לאחת מן המדינות הבאות _____ אלא בתיאום ובהסכמה מפורשת בכתב של ההורה השני.

דרכוני הילדים יהיו אצל:

_____ [שם ההורה].

אדם אחר, שפרטיו הם: _____.

10. פתרון מחלוקות והתאמות עתידיות לתכנית ההורות.

א. ההורים מכירים בחשיבות של הגעה להסכמות בדרכי שלום בכל הכרוך בילדים והם מסכימים לעשות כל מאמץ להידבר ביניהם בדרך נאותה על מנת ליישב את מחלוקותיהם בדרכי שלום ובנועם.

ב. ההורים מבינים את החשיבות הרבה של הימנעות מחשיפת ילדיהם למחלוקות שביניהם ומתחייבים לא לשתף את הילדים במחלוקות, למנוע הסתה ולשמירה אקטיבית של קשר רציף ומיטיב עם שני ההורים.

ג. ההורים מסכימים לשאת ולתת במישרין על מנת ליישב כל מחלוקת ולהגיע לפתרון מוסכם בשיתוף פעולה.

ד. ההורים מסכימים כי התכנית ההורית תחול כל עוד הם לא יגיעו להסכמות אחרות בכתב. היה ויעלה הצורך, ההורים מסכימים לבחון את התכנית ההורית הקיימת פעם בשנה עד ל-30 באוקטובר בכל שנה, ולערוך בהסכמה בכתב שינויים בתכנית ההורית. במקרה של אי הסכמה לגבי שינוי בתכנית ההורית, תמשיך לחול התכנית ההורית שחלה עד לאותו מועד.

ה. ההורים מתחייבים, שאם לא יעלה בידיהם לפתור את מחלוקותיהם במשא ומתן ישיר ביניהם, אזי הם יפנו לצד שלישי שהוא מגשר/ מתאם הורות/ יועץ או אדם אחר שהם מסכימים להסתייע בו לשוב המחלוקות לשתי פגישות לפחות לפני שמי מהם יפנה לערכאה שיפוטית. אם לא יעלה בידם לבחור במשותף צד שלישי יכריע בעניין _____.

11. אישור הסכם

א. ההורים מצהירים כי קראו את כל האמור בהסכם זה, הבינו את משמעותו ואת השלכותיו; וכי ידוע להם שבאפשרותם לעיין בדברי ההסבר להסכם, המצויים במזכירות בית המשפט, בית הדין

ובאתר האינטרנט _____ ולהיוועץ עם עורך דין בכל הקשור להסכם זה ופרטיו.

ב. ההורים מצהירים כי הם מתחייבים לקיים ולכבד הסכם זה בדרך המיטבית שתבטיח את טובת הילדים.

ג. הסכם זה אינו בא במקום הסכם מזונות ואינו בא לפגע בו.

ד. הצדדים מבקשים מבית המשפט/ בית הדין הנכבד לאשר הסכם זה וליתן לו תוקף של פסק דין בהתאם לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות התשכ"ב-1962.

ולראיה באו על החתום:

היום _____

שם הורה ב' וחתומה

שם הורה א' וחתומה

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת החוק היא ניסיון ראשון להתמודד עם השינויים החלים בדיני המשפחה בישראל ולהסדיר את העניינים הקשורים באחריות ההורים כלפי ילדיהם. ההצעה גם מביאה בחשבון את המלצותיהן של שלוש ועדות ציבוריות, אשר עסקו באחריות ההורית למימוש זכויות הילד, בין השאר, לפי האמנה בדבר זכויות הילד (להלן – האמנה), שמדינת ישראל אישרה בשנת 1991. הראשונה, ועדת משנה בנושא "הילד ומשפחתו", בראשות ד"ר תמר מורג, שפעלה במסגרת "הוועדה לבחינת עקרונות יסוד בתחום הילד ומשפחתו ויישומם בחקיקה", בראשות השופטת סביונה רוטלוי (משרד המשפטים 2003) (להלן – ועדת רוטלוי), אשר עסקה באחריות ההורית במסגרת המשפחתית. השנייה, "הוועדה לבחינת ההיבטים המשפטיים של האחריות ההורית בגירושין", בראשות פרופ' דן שניט (דוח משלים ודוח סופי, משרד המשפטים 2011) (להלן – ועדת שניט), שעסקה באחריות ההורית לילדים לאחר שהוריהם נפרדו והשלישית ועדת שיפמן בראשות פרופ' שיפמן אשר בחנה את נושא מזונות הילדים בישראל.

מטרת החוק המוצע היא, בין השאר, למלא את מחויבותה של מדינת ישראל לפי סעיף 5 לאמנה – "המדינות החברות יכבדו את זכויותיהם וחובותיהם של הורים... על מנת לספק, באופן המתאים לצורכי הילד המתפתח, הכוונה והדרכה נאותות בהפעלת הזכויות המוכרות באמנה זו" וזאת על ידי הגדרה בהצעת החוק של היקף האחריות ההורית למימוש זכויות הילד וכן קביעת דרך מימושה, הן במסגרת משפחתית מאוחדת והן במקרה של פירוד ההורים.

האמנה משתיתה את הקשר בין הורים ובין ילדיהם על מושג "האחריות ההורית" ולא על "האפוטרופסות" של ההורים על ילדיהם, כפי שנוקט חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן – חוק הכשרות המשפטית) בסעיפים 14 ו-15 לחוק. לפי האמנה, ילדים הם בעלי זכויות עצמאיות מהוריהם, ואף בעלי זכויות כלפי הוריהם. על כן, לפי האמנה, אחריות ההורים היא לממש את זכויותיהם של ילדיהם כשיקול ראשון במעלה (סעיפים 13 ו-18(1) לאמנה). ענייני הילדים אינם יכולים אפוא להיגזר עוד מזכויות ההורים כאפוטרופוסים טבעיים של ילדיהם, כפי שקובע סעיף 14 לחוק הכשרות המשפטית. על פי התפיסה החדשה שמגולמת באמנה, מרכז הכובד עובר להכרה בילד כבעל זכויות ייחודיות, לגדול ולהתפתח כאדם עצמאי, דבר שבא לידי ביטוי בפרט בחובה לשתף את הילד בתהליך קבלת החלטות בעניינו (סעיף 12 לאמנה). עסקינן אפוא, בשינויים ערכיים ומוסריים משמעותיים – שכוללים גם מעבר טרמינולוגי ממונחי חובות וזכויות הוריות שבחוק הכשרות המשפטית (סעיף 15) למונח אחריות הורית – אשר טומנים בחובם הטמעה של תפיסה נורמטיבית חדשה אודות מהות היחסים בתוך המשפחה כבסיס לכל הסדר משפטי בעניינים שבין ילדים והוריהם.

בהתאם לכך, מבקש החוק המוצע לבטל את מרבית הוראות הפרק השני של חוק הכשרות המשפטית, ולהסדיר את יחסיהם של הורים וילדיהם בחוק עצמאי, על יסוד התפיסה של האחריות ההורית. זאת, תוך הגדרת טובת הילד כשיקול ראשון במעלה, זכות הילד לאחריות הורית משותפת וכן בקביעת זכויות עצמאיות ובסיסיות לילד, שחובקות את כל תחומי חייו ומבטיחות לו רמת חיים הולמת כילד. כל זאת, באופן העולה עם מחויבות ישראל לאמנה ועם השינויים החברתיים שחלו בעולם בתחום זה.

סעיף 2

"בן משפחה" – מוצע לקבוע את זכותו של הילד לקשר עם בני המשפחה שקרובים אליו ביותר, בשל

תרומתם להתפתחותו. לקשר זה יש חשיבות מיוחדת במקרה שההורים אינם יכולים לממש בצורה המיטבית את אחריותם ההורית. על כן, חשוב שהקשר יהיה יציב ורציף גם בעת שההורים מממשים את אחריותם ההורית.

"הורה" – נוסף על ההגדרה "הורה" מכוח סעיף 2(א)9 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, כלומר מי שרשום במרשם האוכלוסין כהורה לילד, קובעת ההגדרה שגם הורה שאינו רשום במרשם אך נקבע שהוא הורה לילד לפי סעיף 1(4) ו-6 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995 (להלן – חוק בית המשפט לענייני משפחה), בתובענה לאמהות או אבהות, לרבות הורה מאמץ או אפוטרופוס או מי שנקבע לגביו בבית משפט לענייני משפחה כי הוא בעל אחריות הורית כלפי ילד, ייחשב כהורה. "בית משפט" – לעניין החוק המוצע הסמכות היא לבית המשפט לענייני משפחה. סעיף 26 לחוק בית המשפט לענייני משפחה קובע כי מקום שבו דין דתי מוסמך על פי דין לדון בענייני האחריות ההורית, יחולו עליו הוראות חוק זה, ויראו כל הוראה בחוק זה שמדובר בה בבית משפט לענייני משפחה כאילו מדובר בה בבית דין דתי.

"ילד" – מוצע להשתמש במונח "ילד" במקום המונח "קטין" שבחוק הכשרות המשפטית. המונח "קטין" מדגיש את העדר כשרותו המשפטית של הילד כבסיס לנזקקות שלו לאפוטרופסות הוריו. הדגשה זו, אף מתחדדת לנוכח מיקומן של ההוראות בענייני בחוק העוסק באנשים שאינם כשירים מבחינה משפטית. לעומת זאת, המונח "ילד" מבטא את היחסים המשפחתיים הטבעיים בינם לבין ההורים, אשר אחריותם לזכויותיהם היא בשל היותם ילדיהם. על רקע קיומה של הפליה מגדרית בחברה, באופן מודע או לא מודע, מוצע לקבוע במפורש כי זכויות הילדה הם כזכויות הילד.

"סמכות ואחריות הורית", "אחריות הורית פיזית", "תכנית חלוקת זמני הורות פיזית" – כיום ישנו בלבול מושגי בין המונחים אפוטרופסות, אחריות הורית, ומשמורת פיזית ומשפטית. מוצע לזנוח את המושג "אפוטרופסות", ולהבחין בין אחריות וסמכות הורית לבין משמורת פיזית. אחריות וסמכות הורית הן החובה והזכות של הורים לקבל את ההחלטות הקשורות לחיי ילדיהם. אחריות הורית פיזית היא החובה לדאוג לצרכיו היומיומיים של הילד, למעט הזנתו של הילד. במקרים של אחריות הורית פיזית בלעדית, לילד יהיה בית עיקרי אצל אותו הורה. במקרים של אחריות הורית פיזית משותפת, הילד יחלק את זמנו בין בתי שני ההורים באופן שווה. כלומר, בעוד שהסמכות והאחריות ההורית היא תמיד משותפת, האחריות ההורית הפיזית כפופה לתכנית חלוקת זמני ההורות הפיזית.

פרק ב': זכויות ילד (סעיפים 3 עד 6)

"טובת ילד" – על פי האמנה, עקרון טובת הילד הוא עיקרון הכרעה שנותן עדיפות נורמטיבית לזכויות הילד. ועדת רוטלוי הציעה כי על טובת הילד לשמש כ"שיקול ראשון במעלה". נוסח זה תואם לנוסח סעיף 3 לאמנה, שקובע את העיקרון הכללי של טובת הילד כדלקמן:

In all actions concerning children, whether undertaken by public or private social welfare institutions, courts of law, administrative authorities or legislative bodies, the best interests of the child shall be a primary consideration.

התרגום הרשמי לביטוי "a primary consideration" הוא "שיקול ראשון במעלה":

"בכל הפעולות הנוגעות לילדים, בין אם ננקטות בידי מוסדות רווחה סוציאלית ציבורית או פרטיים ובין אם בידי בתי משפט, רשויות מנהל או גופים תחקייתיים, תהא טובת הילד שיקול ראשון במעלה." הסעיף קובע את הדרך שבה ייקבע מה היא טובת הילד.

סעיף 4 זכותם של ילד להורות – החוק המוצע קובע כי זכותם של כל ילד שהוריהם יהיו אחראים במשותף, אף לאחר פירוד, לגידולם, התפתחותם וכן למכלול זכויותיהם בצורה הולמת העולה בקנה אחד עם טובתם, לפי סעיף 18 לאמנה. זכות זו הוגדרה בחוק כזכות טבעית שמהווה בסיס ומסגרת למימוש הזכויות האחרות של הילד.

סעיף 5 זכויות ילד לפי האמנה – החוק המוצע מונה רשימה חלקית של הזכויות, כדי להביאם למודעות ההורים והחברה בכללותה

סעיף 6 חובת כיבוד אב ואם – מוצע לבטל את סעיף 16 לחוק הכשרות המשפטית לפיו – "הקטין חייב תוך כיבוד אב ואם, לציית להוריו בכל ענין הנתון לאפוטרופסותם", ולקבוע בחוק על סמך המלצות ועדת שניט, חובה לכיבוד אב ואם, במקום חובת ציות מוחלטת של הילד, המבוססת על התפיסה שילדים אינם כשירים להיות נושאי זכות משפטית. המינוח 'כיבוד ומשמעת' לעומת זאת, מבטא את מחויבות הילדים להוריהם בצורה המותאמת לקשר המשפחתי-חינוכי.

פרק ג': אופן מימוש הסמכות והאחריות ההורית (סעיפים 7 עד 9)

סעיף 7 סעיף קטן (א) לחוק המוצע קובע את חובתם של הורים לפעול בהתאם לטובת ילד כאמור בסעיף 3 להצעת החוק. סעיף קטן (ג) מציין את המחויבות המשותפת של שני ההורים, שמעוגנת בסעיף 18 לאמנה, לפעול למימוש מכלול זכויותיהם של הילד המנויות בפרק א' לחוק זה.

בכך מובהר המצב המשפטי, שגם כאשר ההורים נפרדים ומתחלקים במימוש האחריות ההורית, אחריותם לילדיהם עדיין משותפת. זאת, בדומה למצב המשפטי הנוהג כיום בחוק הכשרות המשפטית לפיו האפוטרופוסות של ההורים נשארת בעינה בעת הפרידה, גם כאשר נקבע שהילד יהיה בהחזקתו הפיזית הבלעדית של הורה אחד. הסעיף המוצע, מבטל את האפשרות הקיימת בסעיף 24 לחוק הכשרות המשפטית לפיה ההורים יכולים "להסכים ביניהם על מי מהם תהיה האפוטרופוסות לקטין, כולה או מקצתה". מכיוון שזכותו של הילד, ששני הוריו יממשו את אחריותם ההורית, אין הם יכולים להסכים ביניהם על העברת האחריות ההורית לאחד מהם. הסכמה כאמור מנוגדת לזכות הילד כשיקול ראשון במעלה. נוסף על כך, להבדיל מאפוטרופוסות, שהיא בגדר תפקיד, האחריות ההורית היא חובה אישית של כל הורה כלפי ילדו, שידאג לגידולו ולהתפתחותו וכך יעצב את אישיות ילדו.

סעיף קטן (ב) לחוק המוצע קובע, כי במימוש הסמכות והאחריות ההורית של כל הורה, חזקה על בן זוג שהסכים לפעולת רעהו שעה שפעל לשם הטיפול היום יומי של ילד ואין בפעולה כדי להשפיע באופן ממשי ולאורך זמן על הילד.

סעיף קטן (ג) קובע כי מימוש האחריות והסמכות ההורית ייעשה תוך מתן משקל למכלול זכויות הילד.

סעיף קטן (ד) קובע, כי הגבלה או שלילה של הסמכות והאחריות ההורית תיעשה בצו של בית המשפט, לאחר שניתנה לילד הזדמנות להשמיע את דעתם.

כמו כן, מקנה סעיף קטן (ה) סמכות לבית המשפט לקבוע, לבקשת הורה או הילד, את הדרך למימוש קשר הורי או קשר משפחתי, במקרה בו מימוש קשר הורי פוגע או עלול לפגוע בטובת הילד פגיעה ממשית, או שמימוש קשר משפחתי פוגע או עלול לפגוע בילד. בית המשפט יכול אף להגביל את הקשר או למנוע, הכל לטובת הילד.

יצוין, כי כיום לא ניתנת במפורש האפשרות לילד לפנות בעצמו לבית המשפט בבקשה לקביעת אחריות הורית. מתן האפשרות לילד לפנות לבית המשפט בחוק המוצע מהווה בעצם הרחבה הן של סעיף 3 לחוק בית המשפט לענייני משפחה והן של סעיף 68 לחוק הכשרות המשפטית שמאפשר כיום לילד לפנות לבית המשפט בבקשה למינוי אפוטרופוס אך לא בבקשה לקביעת האחריות ההורית.

סעיף 8 מימוש האחריות ההורית על ידי שני ההורים – קובע חובת שיתוף פעולה בין ההורים בכל מה שנוגע לאחריות ההורית, לרבות במקרה של פירוד, ומחייב אותם לפעול בתוך זמן סביר ובדרך של כבוד על מנת להגיע להסכמות ביניהם. הוראה זו, הקובעת חובת שיתוף פעולה בין ההורים נשענת על זכות הילד ששני הוריו יהיו אחראים לגידולו ולהתפתחותו כאמור בסעיף 18 לאמנה.

סעיף קטן (ב) קובע חזקה של הסכמה בין ההורים כל עוד לא הוכח אחרת. אך, בשונה מסעיף 18(א) לחוק הכשרות המשפטית, מוצע לקבוע כי במצב של פירוד חזקה זו תחול בעניינים יומיומיים של טיפול בילד או בעניינים שאין בהם כדי להשפיע באופן ממשי וארוך טווח על הילד, כאמור בסעיף קטן 7(א). זאת, על מנת למנוע ניצול לרעה של החזקה בסכסוכים בין ההורים, מתוך ההנחה כי מידת שיתוף הפעולה בין הורים במצב של פירוד היא פחותה מזו שבמהלך נישואין. סעיף קטן (ג) קובע שבעניינים שאינם סובלים דיחוי רשאי הורה לפעול על דעת עצמו ובלבד שיידע את ההורה השני בהקדם האפשרי על הפעולה.

סעיף 9 חילוקי דעות בעניין האחריות ההורית – סעיף קטן (א) לחוק המוצע מטיל על ההורים חובה ליישב מחלוקות שביניהם בעניין מימוש האחריות ההורית בדרכי שלום, ומקום שהם אינם מצליחים ליישבם בעצמם, לפנות לצד שלישי, קרוב משפחה או ידיד המוסכם עליהם או בעל מקצוע – מטפל או מגשר – קודם להתדיינות המשפטית. מכיוון שלהתנצחות בבית המשפט השלכות קשות על הילד, טובת הילד היא שההורים ישתמשו בדרכים ליישוב סכסוך בהסכמה.

סעיף קטן (ב) מבוסס על המצב הנוהג כיום לפי סעיף 19 לחוק הכשרות המשפטית, תוך הרחבת זכות הפניה לבית המשפט. הורים אשר לא הצליחו להגיע להסכמות בחילוקי הדעות בעניין מימוש האחריות ההורית, רשאי, כל אחד מהם בנפרד או הילד, לפנות לבית המשפט שיקבע את אופן מימוש האחריות ההורית. בית המשפט רשאי להכריע במחלוקת בעצמו או למנות צד שלישי שיכריע במחלוקת, הכל, בכפוף לכך שבית המשפט יוודא את טובת הילד.

פרק ד': הורות במצב פירוד (סעיפים 10 עד 13)

סעיף 10 סעיף קטן (א) מחייב הורים במקרה של פירוד לערוך הסכם ביניהם בדבר אופן מימוש אחריותם ההורית, לפי טופס שייקבע בתקנות ("הסכם הורות") ולהגישו לאישור בית המשפט. זאת, כדי להוכיח לבית המשפט שההסכם מבטא את המודעות של כל אחד מהם למרכיבי האחריות ההורית שהוזכרו בחוק וכן, את היכולת והנכונות של כל אחד מהם לממש את אחריותו לגבי מכלול זכויות הילד, כשטובת הילד בראש מעייניו.

בתהליך האישור יוכל בית המשפט לוודא, את יכולתם של ההורים למלא, יחד ולחוד, את אחריותם

ההורית כמפורט בטופס, ושהילד נשמע ודבריו קיבלו את המשקל הראוי. שיתוף הפעולה בין ההורים בגיבוש ההסכם לפי הטופס המוצע הוא מרכיב מהותי ביותר, שיכול להעיד על נכונותם לפעול באופן משותף למימוש אחריותם לטובת ילדם. הסכם ההורות יאושר בבית המשפט, לאחר שבית המשפט נוכח שההסכם הוא לטובת הילד.

בתהליך האישור יוכל בית המשפט לוודא, את יכולתם של ההורים למלא, יחד ולחוד, את אחריותם ההורית כמפורט בטופס, ושהילד נשמע ודבריו קיבלו את המשקל הראוי. שיתוף הפעולה בין ההורים בגיבוש ההסכם לפי הטופס המוצע הוא מרכיב מהותי ביותר, שיכול להעיד על נכונותם לפעול באופן משותף למימוש אחריותם לטובת ילדם. הסכם ההורות יאושר בבית המשפט, לאחר שבית המשפט נוכח שההסכם הוא לטובת הילד.

סעיף קטן (ב) קובע שבמקרה שלא הגיעו הורים במצב של פירוד להסכם הורות, רשאי כל אחד מהם לפנות לבית המשפט על מנת שהוא יקבע את הסדר ההורות ביניהם.

החוק המוצע קובע שרק כאשר הורים מתקשים להגיע לכלל הסכמה ביניהם על אופן מימוש אחריותם, והסתייעותם בצד שלישי לא עלתה יפה, והוא הדין כשאינם מקיימים את ההסכמות שהגיעו אליהן, יוכל כל אחד מהם, וכן הילד, לבקש מבית המשפט לקבוע את אופן מימוש האחריות ההורית על ידם, יחד ולחוד ב"הסדר הורות".

נוסף על כך, החוק מחייב הורים שפונים לבית המשפט בתביעה להסדר הורות לצרף לכתבי בי-הדין הצעה להסכם הורות, בו יפרט כל הורה את ההסדר שהוא מציע למימוש אחריותו ההורית יחד עם ההורה השני. הדרישה המקדמית למילוי ההסכם יכולה לתעל את הסכסוך בין ההורים מהשאלות המופשטות והאמוציונאליות שביסודו, לצורך מתן דין וחשבון מפורט ומקיף על חלוקת מכלול ענייני האחריות ההורית ביניהם ויכולתו לעמוד בכך. העיסוק הקונקרטי בהסכם ההורות יחשוף את המחלוקות האמיתיות בין הצדדים ובכך יסייע למקד את הדיון בבית המשפט. כמו כן, הוא יביא את ההורים להקדיש זמן ומחשבה לאופן בו יחולק זמן ההורות ואופן מימוש מכלול ענייני האחריות ההורית על ידי כל הורה, דבר שעשוי להוביל את חלקם של ההורים להידברות, ביוזעם כי אחרת בית המשפט יקבע דברים אלה עבורם תוך למידה מהטופס מה מידת הנכונות של כל אחד מהם לשתף פעולה במימוש האחריות ההורית. כאשר בית המשפט אינו מצליח להביא את ההורים לידי הסכם, בעצמו או באמצעות יחידת הסיוע, הוא יקבע את הסדר ההורות על פי המתכונת הקבועה בטופס שבתוספת השלישית.

סעיף קטן (ג) קובע, כי בית המשפט יבחן את הסכם ההורות או יקבע את הסדר ההורות על פי טובת הילד וכן רשאי הוא לקבוע הוראות לעניין הפרת ההסכם או ההסדר על ידי מי מהצדדים. עוד קובע הסעיף, כי בבואו להכריע בסוגיות של חלוקת זמני ההורות הפיזית, יתן בית המשפט משקל מכריע לשמירת היציבות בחיי הילד, לאופן ולמידה בה טופלו על ידי כל אחד מההורים וזאת בשים לב כך שהסמכות והאחריות ההורית היא משותפת לשני ההורים ושילדים עד גיל שלוש ישהו רוב הזמן אצל אמם אם אין סיבות להורות אחרת. חלוקת זמני שהייה של ילדים מגיל שלוש ועד גיל 13 אצל הוריהם ייקבעו באופן קרוב ככל שניתן למצב הדברים שהיה בעשרים וארבעה החודשים שקדמו להגשת הבקשה להסדר הורות.

סעיף קטן (ד) קובע, כי במידה שבית המשפט לא מצא מענה בסעיפים אלה יינתן משקל לקריטריונים המפורטים בסעיף: צרכיו ההתפתחותיים המשתנים של הילד בהתאם למצבם הגופני, הנפשי, גילם והבטחת יציבותם, הזכות של ילד לקשר משמעותי עם שני הוריו, כישוריו של כל אחד מן ההורים לממש את ההורות, בהתבסס על טיב הטיפול בילדה או הילד טרום הפירוד, מידת הנכונות של כל אחד מן ההורים לשתף פעולה במימוש הקשר ההורי של האחר, זכותם של ילדים לגדול עם אחיהם ואחיותיהם, מניעת חשיפת הילד להורה אלים ושמירת בטחונו האישי של הורה שסבל אלימות מצד ההורה השני וכן רצון הילד בהתאם לכישוריהם המתפתחים.

סעיף קטן (ה) מבהיר כי בעוד שנקודת המוצא היא ששני ההורים יישאו במכלול האחריות ההורית הכוללת במידה שווה, הרי חלוקת הזמנים לא בהכרח תהיה שווה בכל תא משפחתי ותיקבע בהתאם לסעיף קטן (ד).

סעיף קטן (ו) נועד להבהיר כי משמורת פיזית משותפת איננה ברירת המחדל ותיקבע רק במקרים שבהם נסיבות החיים של שני ההורים והילדים מאפשרים זאת. זאת, בהתחשב, בין היתר, במרחק הגיאוגרפי בין בתי שני ההורים ובשיתוף הפעולה ביניהם, שהוא הכרחי להסדר מסוג זה, ובכפוף לאמור בסעיף 10(ג).

סעיף קטן (ז) קובע, כי החלטה לעניין הסדר הורות תהיה מנומקת ותינתן בתוך שלושה חודשים מיום הגשת הבקשה.

סעיף 11 לחוק המוצע קובע כי במקרים בהם יש חשש לניתוקו של הילד מאחד ההורים, רשאי ההורה לבקש מבית המשפט לקבוע הסדר הורות זמני. בית המשפט ידון בבקשה בתוך 24 שעות ממועד

הגשתה. בית המשפט יבסס החלטתו על הקריטריונים המפורטים בסעיף 10(ד). תוקף ההסדר הזמני יהיה עד הדיון הראשון בתיק.

סעיף 12 לחוק המוצע קובע כי קיום הסכם או הסדר הורות והתנהלות בהתאם לתכנית חלוקת זמני הילד שנקבעה היא חובה המוטלת על כל אחד מההורים.

סעיף קטן (ב) נותן בידי בית המשפט, לבקשת הורה או ילד, כלים מדורגים כדי להביא הורה שאינו מממש את אחריותו ההורית כלפי ילדו למלא את מחויבותו. המנעד של הכלים נע מהפניה ליחידת סיוע ועד לחיוב בפיצויים בשל הפרת הסכם, או הסדר ההורות. בית המשפט ינסה תחילה להביא את ההורה לשיתוף פעולה עם ההורה השני, כגון באמצעות הפנייה ל-"מתאם הוריי" כדי לסייע לו במימוש אחריותו ההורית, אך בלי לשלול שימוש בכלי אכיפה חריפים יותר.

סעיף קטן (ג) מדגיש כי הוראות סעיף זה אינן באות לגרוע מסמכות בית המשפט לתת צו לפי פקודת בזיון בית משפט.

הגבלת האחריות ההורית או שלילתה –

סעיף 13 לחוק המוצע מציע לתת לבית המשפט שיקול דעת בעניין הגבלת או שלילת האחריות ההורית. בית המשפט יהיה רשאי, לפי סעיף זה להגביל את האחריות ההורית או לשלול, מטעמים מיוחדים שירשמו, לבקשת הורה או הילד, אם הוכח בפני בית המשפט שההורה אינו מסוגל למלא אחר אחריותו ההורית לטובת ילדו או פועל במתכוון נגד טובת ילדו.

סעיף זה מבטל את סעיף 27 לחוק הכשרות המשפטית שקובע: "הורה של קטין שביט-משפט שלום נקט כלפיו בדרך האמורה בסעיף 3(3) או (4) לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, רשאי בית-המשפט לשלול ממנו את אפוסטרופסותו על הקטין או להגבילה. הוא הדין אם הוכח להנחת דעתו של בית המשפט כי נתמלאו התנאים שבהם היה בית משפט שלום נוקט כלפי ההורה בדרך האמורה".

בהתאם לכך, מוצע לקבוע את התנאים בהם תהיה שלילה או הגבלה של האחריות ההורית, אולם, אינו בא לגרוע מהוראות סעיפים 3(3) או (4) לחוק הנוער טיפול והשגחה, התש"ך-1960, ודרכי הטיפול הקבועים בו, או מסעיף 33 לחוק הכשרות המשפטית.

עוד מוצע לתקן את סעיף 33 לחוק הכשרות המשפטית כך שבמקרים בהם בית המשפט שלל או הגביל את האחריות ההורית או קבע כי התמלאו התנאים לכך יהיה ניתן למנות אפוסטרופוס לילד לפי חוק הכשרות המשפטית.

פטור להורים בנזיקין –

סעיף 14 לחוק המוצע מציע להעניק פטור להורים בנזיקין, מקום שנגרם נזק לקטין תוך מילוי אחריותם ההורית, אלא אם כן פעלו בחוסר תום לב או במתכוון בניגוד לטובת הקטין. נוסף על כך הורים יהיו פטורים מאחריות לנזק שגרמו לרכושו של הקטין אם פעלו בתום לב לאור טובת הקטין. סעיף זה מעתיק את סעיף 22 לחוק הכשרות המשפטית שקובע: "ההורים לא יישאו באחריות לנזק שגרמו לקטין תוך מילוי תפקידי אפוסטרופסותם, אלא אם פעלו שלא בתום-לב או לא נתכוונו לטובת הקטין; הם לא יישאו באחריות שגרמו לרכושו של הקטין תוך מילוי תפקידי אפוסטרופסותם, אם פעלו בתום-לב ונתכוונו לטובת הקטין".

סעיף 15 לחוק המוצע עניינו העתקת מקום מגוריו. הסעיף קובע, כי כל הורה המבקש להעתיק את מקום מגוריו, בין בגפו ובין עם ילדתו או ילדו, יודיע מיד על רצונו להורה השני ולא יאוחר מ-90 ימים לפני המועד שנקבע להעתיק מקום המגורים, זאת תוך כדי הצעה לשינוי הסכם או הסדר ההורות ביניהם. ההורה השני יודיע על עמדתו בתוך 21 ימים. סעיף קטן (ג) קובע, כי לא הגיעו ההורים להסכמה ביניהם, רשאי אחד מהם לפנות לבית המשפט לקביעת הסדר הורות, אשר יבטיח את מימוש האחריות ההורית גם לאחר העתקת מקום המגורים. על ההורה המבקש לפרט את הסיבות להעתיק מקום המגורים, תכנית קליטה של הילד במדינת החוץ והצעה להסדר הורות.

סעיף קטן (ד) קובע כי ההורה השני יגיש את תשובתו ואת הנימוקים להתנגדותו להעתיק מקום המגורים.

סעיף קטן (ה) קובע את השיקולים שעל בית משפט לשקול, בין היתר, בקובעו את הסדר ההורות: הטעמים להעתיק מקום המגורים, תכנית הקליטה של הילד, יכולתו של כל אחד מההורים לעמוד בתכנית הקליטה ולקיים את הסדר ההורות ורצון הילד.

סעיף קטן (ו) קובע כי החלטתו של בית המשפט תינתן בתוך 6 חודשים מיום הגשת הבקשה.

סעיף קטן (ז) קובע כי מקום שהעתיק מקום המגורים מתחייבת על פי דין – לא יחולו הוראות הסעיף.

סעיף קטן (ח) מחיל את הוראות הסעיף גם על העתיקת מקום המגורים בתחומי ישראל למרחק העולה

על 30 ק"מ מההורה השני או אם קיים חשש לפגיעה של ממש בקשר של הילד עם ההורה השני.

סעיף 16 לחוק המוצע קובע כי במקרה של חילוקי דעות בין ההורים לבין בן משפחה בעניין אופן

מימוש הקשר עם הילד, הצעת החוק קובעת, כי יש להגיע לפתרון בדרך של הסכמה. אם הדבר לא צלח,

קובע הסעיף כי הילד או בן המשפחה רשאים לפנות לבית המשפט בדרך של בקשה ליישוב סכסוך. סעיף קטן (ג) קובע כי הסעיף יחול גם במקרים של חילוקי דעות בין הורה לבין בן משפחה של הורה שמת או שאחריותו הוגבלה או נשללה. סעיף זה מעגן בחוק את זכות הילד לתמיכה כלכלית מהוריו, על פי סעיף 27 לאמנה בדבר זכויות הילד.

פרק ה': הוראות כלליות (סעיפים 20 עד 17) שמירת דינים

מוצע להעתיק לחוק זה את הוראת סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית לפיה הוראות חוק זה לא יגרעו מחובת ההורים לתשלום מזונות לילדיהם הקטינים לפי הוראות חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט-1959.

ברירת דינים ושיפוט

מוצע לקבוע כי מקום שבו דין דתי מוסמך על פי דין לדון בעניין מענייני האחריות ההורית, יחולו עליו הוראות חוק זה, ויראו כל הוראה בחוק זה שמדובר בה בבית משפט כאילו מדובר בה בבית דין דתי.

תיקונים עקיפים

הצעת החוק משקפת שינוי תפיסתי בעניין זכויות הילד והאחריות ההורית כאשר במקום המושגים הנהוגים כיום – "משמורת, ביקור והבטחת קשר בין קטין להורה" יבוא בעקבות הצעת החוק "אחריות הורית". שינוי זה מחייב תיקונים עקיפים בכמה חוקים – בחוק בית המשפט לענייני משפחה ובחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן – חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות).

תיקון לחוק בית המשפט לענייני משפחה:

סעיף 17 לחוק המוצע מציע להחליף את סעיף 1(6)(ג) לחוק בית המשפט לענייני משפחה, הקובע שתובענה בענייני "חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות ובכללה זכויות משמורת, חינוך, ביקור, הבטחת קשר בין קטין להורה או יציאת קטין מן הארץ" תדון בבית המשפט לענייני משפחה, באופן שיפנה גם לחוק המוצע ולא רק לחוק הכשרות המשפטית, וכן יאמץ את המונחים החדשים בתחום יחסי הורים וילדיהם שיבסס החוק המוצע. כמו כן, מוצע להוסיף לסעיף 8 לאותו חוק את סעיף קטן (ג) הקובע כי לא יגיש בעל דין חוות דעת מומחה או תסקיר אלא ברשות בית המשפט, ולאחר שבית המשפט קיבל חוות דעת או תסקיר מבחן לעניין מינוי מומחה. לפי המצב המשפטי כיום, סעיף 20 לפקודת הראיות קובע כי בית המשפט רשאי, אם אינו רואה חשש לעיוות דין, לקבל כראיה חוות דעת של מומחה. התיקון המוצע מגביל כלל זה וקובע כי בתובענה בענייניו של ילד לא תוגש חוות דעת מטעמו של בעל דין אלא ברשות בית המשפט, בשל החשש לנוק שחוות דעת נוספות עלולות לגרום לו, בפרט כשהן מחייבות אותו לעבור בדיקות ומבחנים מספר פעמים. כמו כן, חוות דעת על היחסים בין הילד לבין הוריו או בני משפחתו מטעם צד אחד בלבד, בלי שהמומחה ייפגש עם הצד השני, אינה יכולה לשקף את מצבו הנכון של הילד במשפחתו. בנוסף, תיקון זה נועד לצמצם את המקרים בהם מוגשת חוות דעת כאשר בית המשפט סבור כי אין בה צורך לקבלת ההחלטה.

על כן, מוצע כי בית המשפט לא ייענה לבקשה למנות מומחה מטעם בעל דין אלא לאחר שהוא קיבל חוות דעת מיחידת הסיוע או תסקיר מעובד סוציאלי שבהם המלצה על מינוי מומחה מטעמו של הורה או הילד. הוראה זו, עולה בקנה אחד עם סעיף 5 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, המגדיר בין היתר את תפקידי יחידת הסיוע, והם: שירותי אבחון, ייעוץ וטיפול בענייני משפחה והעמדת מומחים לרשות בית המשפט. התיקון המוצע, יאפשר אפוא לבית המשפט להפעיל שיקול דעת מושכל בעניין מינוי מומחה מטעם בעל דין ולמנוע מינוי מומחה מהסיבה שבעל דין מעוניין להביא להארכת ההתדיינות ולייקור שלא לצורך של ההליכים בבית המשפט. יצוין שעם הקמת יחידות הסיוע בבתי הדין הדתיים ראוי שהוראה זו תחול כאשר בית הדין הדתי דן בענייניו של קטין המצוי בסמכותו.

תיקון וביטול הוראות מחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות:

סעיף 19 לחוק המוצע מבטל את מרבית הוראות הפרק השני לחוק הכשרות המשפטית העוסק ביחסי הורים וילדיהם (סעיפים 14 עד 17, 18(א), 19, 22 עד 25, 27, 28, ו-32 לחוק הכשרות המשפטית). כמו כן, יצוין כי הוראות הפרק הראשון (1 עד 13א) וכן הפרק הכללי (68 עד 77) ימשיכו לחול בכפוף לתיקונים עקיפים בחלק מהסעיפים כמצויין להלן.

החוק המוצע מבטל גם את הוראת סעיף 28א הקובע: "מת אחד ההורים של קטין, רשאי בית-המשפט לתת הוראות בעניין המגע בין הורי המת לבין הקטין" כיוון שבהצעת חוק זו נקבעו הוראות מפורטות בעניין זכות הילד לקשר משמעותי עם בני משפחתו.

עוד מוצע, לתקן את סעיפים 25, 26, 28, 29, 32, 33, 38, 64, 68, 76 ו-77 לחוק הכשרות המשפטית באופן שבמקום "הפרק השני" לחוק הכשרות המשפטית תבוא הפניה לחוק הורים וילדיהם וכן במקום המונח "אפוטרופסות" יבוא המונח "אחריות הורית". כמו כן, מוצע להחיל את הוראת סעיף 68 לחוק הכשרות המשפטית שעניינו סמכות כללית למתן אמצעי שמירה זמניים או קבועים על ידי בית המשפט, על

הגבלה או שלילה של האחריות ההורית לפי הצעת חוק זו ולתקן את סעיפים 28 ו-38 לחוק הכשרות המשפטית באופן המדגיש את התפיסה החדשה של אחריות הורית לילד במקום התפיסה של אפוטרופסות על הילד.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים, על שולחן הכנסת העשרים ושלוש ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/4420/20 ; פ/1330/23 ; פ/1392/24). הצעת החוק זהה לפ/1392/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו בשבט התשפ"ג (06.02.2023)